
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

ספרות גרמנית במאות 18-19 - 32214

תאריך עדכון אחרון 06-09-2015

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: לימודים גרמניים, רוסיים ומזרח אירופיים

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר קארין נויבורגר

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: karin.neuburger@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: יום ד' 10:00-11:00 ועל-פי תאום מראש

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

קורס זה מציע סקירה של ההיסטוריה של הספרות הגרמנית החל מתקופת ההשכלה ועד ספרות הפורמל (העשורים הראשונים של המאה ה-19). נעמוד על התמורות שחלות בספרות זו – בנושאים ובסגנונותיה – בתגובה למאורעות היסטוריים ולמציאות החברתית והפוליטית שבעיצובה לקחה לעתים חלק פעיל. בתוך כך נבחן את הטענה שלפיה המדובר בספרות ששינתה את פניה של תרבות המערב באופן שמשפיע על דרכי החשיבה שלנו עד עצם היום הזה.

מטרות הקורס:

מטרת הקורס היא להכיר את תולדות הספרות הגרמנית מאמצע המאה ה-18 ועד ראשית המאה ה-19.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

- להגדיר את האסכולות השונות בתולדות הספרות הגרמנית במהלך המאות ה-18 וה-19 ולמנות את נציגיהן העיקריים.
- לשייך יצירות ספרות לאסכולות אלו ולהסביר באילו אופנים הם קשורים אלה באלה.
- להבחין בתמורות בתרבות הגרמנית ולהעריך את תרומתן לעיצוב העולם המודרני
- לזהות יחסי גומלין בין ספרות למציאות היסטורית, חברתית ופוליטית

דרישות נוכחות (%) :

100%

שיטת ההוראה בקורס: הרצאה, קריאה משותפת, השמעת קטעי מוזיקה; מצגת point power.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1. הצגת תכני הקורס

סקירה - גרמניה - המאה ה-17

2. סקירה: אירופה - המאה ה-18

גרמניה במחצית הראשונה של המאה ה-18

3. ספרות ותיאוריה ספרותית בעידן הנאורות: יוהן כריסטוף גוטשד (1700-1766)

כריסטאן פירכטגוט גלרט (1715-1769)

פרידריך גוטליב קלופשטוק (1724-1803)

4. עמנואל קנט (1724-1804)

ומוזס מנדלסון (1729-1786) על "מהי נאורות?"

5. הנאורות/השכלה בברלין: מוזס מנדלסון (1786-1729)
גוטהולד אפריים לסינג (1781-1729)

6. גילוי של שיח אהבה חדש
תנועת ה"סער ופרץ"

7. רומנטיקה מוקדמת

8. היבטים של ההגות החברתית והאסתטית לקראת הסוף המאה ה-18: קאנט, ליכטנברג וקניגה.

9. קלסיקת ויימאר

10. ז'אן פאול

11. היינריך פון קלייסט

12. עבודת האיסוף הרומנטית "Volksgut" – מורשת העם (האחים גרים, פון ארנים וברנטנו)

13. רומנטיקה מאוחרת

14. שמיסו

15. גתה המאוחר: "פאוסט"

16. Vormärz (1848 – בגרמניה המרץ מהפכת טרם שנכתבה הספרות)

17. קומוניזם

18. "גרמניה הצעירה"

19. היינה המאוחר

20. בין רומנטיקה לריאליזם: אנטה פון דרוסטה-הילסהוף

21. ריאליזם: שטיפטר, קלר ופונטנה הצעיר.

חומר חובה לקריאה:

4- גלרט: משלים, שירים – אין תרגום לעברית ואציג דוגמאות במקור הגרמני ובתרגום מילולי משלי.
- קלופשטוק: "משיח", "אפוריזמים" – אין תרגום לעברית ואציג דוגמאות במקור הגרמני ובתרגום מילולי משלי

5 - עמנואל קאנט, "תשובה לשאלה: נאורות מהי?", מתוך: בישארה, עזמי (עורך): "הנאורות – פרויקט שלא נשלם?: שש מסות על נאורות ומודרניזם", הקיבוץ המאוחד, תל-אביב 1997. N4 802 B

- משה מנדלסון: "על השאלה: הארה מהי?", מתוך: בישארה, עזמי (עורך): "הנאורות - פרויקט שלא נשלם?: שש מסות על נאורות ומודרניזם", הקיבוץ המאוחד, תל-אביב 1997. N4 802 B
- 6 - (משה מנדלסון: "על השירה הלירית") - אין תרגום לעברית ואציג דוגמאות במקור הגרמני ובתרגום מילולי משלי.
- לסינג, גוטהולד אפריים: "לאוקואון, או על גבולי הציור והשירה", עברית: דוד ארן, ספריית הפועלים/הקיבוץ המאוחד, תל-אביב 1983. L3 H4 2404 PT
- לסינג, גוטהולד אפריים: "הארמיט", מתוך: "תרגומים מיצירותיו", תרגם יוסף האובן (גבו), גולן, תל אביב 2002. 2002 A6 H4 2404 PT
- 7 - לסינג, גוטהולד אפריים: "נתן החכם", תרגם מגרמנית: יוסף צור, כרמל, ירושלים 1999. 2404 PT H4 N38 1999
- מנדלסון, משה: "ירושלים, או על השלטון הדתי ועל היהדות", בתוך: מנדלסון, משה: "ירושלים: כתבים קטנים בענייני היהדות", רמת גן 1977. 1977 J571 M45 556 BM
- 8 - שירי גתה הצעיר (ראשית שנות ה-70 של המאה ה-18), מתוך: "משירי גתה", תרגם עמנואל אולסבנגר, ספרי תרשיש, ירושלים 1950. 1950 A6 H4 2034 PT
- Wellbery, David: "The Specular Moment: Goethe's Early Lyric and the Beginning of Romanticism", Stanford University Press, Stanford 1996 PT 1898 L8 W45
- 9 - - גתה, יוהן וולפגנג פון: "ייסורי וורתר הצעיר", תרגם יעקב גוטשלק, כרמל, ירושלים 2000. PT 2034 H4 L45 2000
- שילר, פרידריך: "השודדים", תרגמה ניצה בן-ארי, זמורה-ביתן, תל-אביב 2000. R3 H4 2477 PT
- ברלין, ישעיה, "שורשי הרומנטיקה", תל-אביב: עם עובד, תשס"א, 2001. B471 R6 454.5 NX 2001
- 10 - פרידריך שלגל: "פרגמנטים", הקיבוץ המאוחד, תל-אביב 1982. F721 S6 2503 PT
- נובליס: "יקינתון וניצת הורד", מתוך: אילנה המרמן, "הנסיכה ברמבילה: מחרוזת אגדות מן הרומנטיקה הגרמנית", עם עובד, תל-אביב 1988. P75 R6 1340 PT
- טיק: "אקברט הבלונדי", אילנה המרמן, "הנסיכה ברמבילה: מחרוזת אגדות מן הרומנטיקה הגרמנית", עם עובד, תל-אביב 1988. P75 R6 1340 PT
- 11 - קאנט: "ביקורת כוח השיפוט", תרגם שמואל הוגו ברגמן, מוסד ביאליק, ירושלים 1960. 2783 B H4 B4
- ליכטנברג: "אפוריזמים" (שנות ה-60 של המאה ה-18 ואילך) - אין בתרגום לעברית ואביא קטעים נבחרים בתרגומי.
- קניגה: "על ההתנהלות עם בני-אדם" (אין בתרגום לעברית ואציג קטעים בכיתה)
- מתיאס קלאודיוס - "שיר ערב" (אין בתרגום לעברית ואביא תרגום מילולי משלי)
- 12 - גתה, יוהן וולפגנג פון: "וילהלם מייסטר: שנות החניכות", תרגם: יצחק כפכפי, הקיבוץ המאוחד, ת"א 1979. W51 H4 2034 PT
- 13 - שילר, פרידריך: שיר הפעמון", מתוך: Schiller: "Glocke Die", מבחר של תרגומי ז. מונטנר, ברלין 1924 (נמצא רק בספרייה הלאומית)
- בלאדות (1797; שיתוף הפעולה בין שיר לגתה) - אביא לכיתה דוגמאות לבלאדות מתוך ספרים שונים.
- 14 - פרידריך הלדרלין: "מחצית החיים" (1804); "לחם ויין" (בערך 1800), מתוך: הלדרלין, פרידריך: "מבחר שירים", תרגם: שמעון זנדבנק, חרגול, תל-אביב 2005. 2005 A61 H2 2359 PT
- 15- - ז'אן פאול, "מבוא לאסתטיקה: מבחר", תרגם אריה שטיין, טוביה ריבנר, ספרית הפועלים, תל אביב 1995. J41 45 PN
- Jean Paul (Richter), "Self-Life-Description", in: Timothy J. Casey (ed.), "Jean Paul: a

- reader," John Hopkins University Press, Baltimore 1992. PT 2455 A6 1992
- 16 - קליסט, היינריך פון: "רעידת האדמה בצ'ילי", בתוך: קליסט, היינריך פון: "קולהאס ואחרים: כל הנובלות", תרגם רן הכהן, הקיבוץ המאוחד, תל-אביב 2002; PT 2378 A2 H4 2002
- 17 - אכים פון ארנים/קלמנס ברנטנו: "קרן הפלא של הנער" (1807-1805) - אין בנמצא תרגום לעברית; אציג את הספר באופן כללי ושיר אחד מתוכו בשיעור.
- האחים גרים: "מעשיות", תרגם שמעון לוי, ספרית הפועלים, תל-אביב 1994 G61 921 PT 1994
- האחים גרים:מילון השפה הגרמנית (1838 - 1961) - אציג את המילון בשיעור
- 18 - א.ת.א. הופמן: "איש החול", בתוך: הופמן, ארנסט תיאודור אמדיאוד, "קדרת הזהב וסיפורים אחרים", תרגמה נילי מירסקי, הקיבוץ המאוחד, תל-אביב 1983. (אלקטרוני כתדפיס גם יש) PT 2361 H4 M5
- אייכנדורף, יוסף פון: "מחיו של לא-יוצח : נובלה", הקיבוץ המאוחד, תל-אביב 1998 PT 1856 A91
- 19 - שמיסו, אדלברט פון: "הצל או המעשה המופלא בפטר שלמיל", עם עובד, תל-אביב 1998 PT 1834 P6 H4
- 20 - גתה, יוהן וולפגנג פון: "פאוסט. טרגדיה", תרגמה ניצה בן-ארי, אוניברסיטת תל-אביב, תל-אביב 2006. PT 2034 H4 F2 2006
- 21 - הינה, הינריך: "ספר השירים", תרגם שלמה טנאי, גוונים, תל-אביב 1999. PT 2322 H4 A6 1999
- הינה, הינריך: "מסע הרץ", בתוך: הינה, הינריך, "מסע הרץ. גורדני", תרגם שמואל פרלמן, מוסד ביאליק, ירושלים 1959 H3 H4 2322 PT 1959
- 22 - ביכנר, גיאורג: "ווייצק", תרגם שמעון זנדבנק, אור-עם, תל-אביב 1982 W61 B6 1828 PT 1982
- 23 - מרקס, קרל: "מניפסט המפלגה הקומוניסטית", בתוך: תולדות המחשבה המדינית: מקראה, כרך ב: העידן המודרני ומבקריו, האוניברסיטה הפתוחה, תל-אביב 2001, עמ' 5-37. (נגיש כתדפיס אלקטרוני)
- 24 - הינה, הינריך: "גרמניה. אגדת חורף", תרגם שלמה טנאי, רשפים, תל-אביב 1993 PT 2322 H4 D4
- 25 - דרוסטה-הילסהוף, אנטה פון: שירים - אין תרגום בנמצא, אביא שיר אחד קאנוני לדוגמא בתרגום מילולי.
- דרוסטה-הילסהוף, אנטה פון : "עץ היהודים", תרגמה לאה גולדברג, דביר, תל-אביב 1970 PT 1848 J81
- 26 - שטיפטר, אדלברט: "שתי אחיות", תרגם מ' טן, משרד הביטחון - ההוצאה לאור, תל-אביב 1977 PT 2525 Z93 1976
- 27 - קלר, גוטפריד: "היינריך הירוק", תרגם מרדכי טמקין, עם עובד, תל אביב 1968 PT 2374 G71 1968
- 28 - פונטנה, תיאודור: "Tweed the Across", נמצא רק בספריה הלאומית.

חומר לקריאה נוספת:

ישנם תרגומים לעברית של יצירות מהספרות הגרמנית של התקופה שבה אנו עוסקים שאינן חלק מחובת הקריאה לקורס ושכלל זאת מומלץ לקרוא אותן - כך יצירות שונות של גתה ולרבות "פאוסט" (בתרגום של ניצה בן-ארי); יצירות של הרומנטיקה הגרמנית (הנסיכה ברמבילה - אסיפה של יצירות בתרגומה של אילנה המרמן); יצירות של הלדרלין ולרבות הרומן היפריון בתרגומו של שמעון זנדבנק ועוד. כדאי לעבור על המדפים בספרייה... בשפה האנגלית קיימים ספרי מבוא מצויינים לספרות הגרמנית - כגון:

Wellbery, David E. / Ryan, Judith: A New History of German Literature, Cambridge: Harvard University Press, 2004.

Watson, Peter: The German Genius: Europe's Third Renaissance, the Second Scientific Revolution and the Twentieth Century, New York: Harper, 2010.

Ryan, Judith: The Cambridge Introduction to German Poetry, New York: Cambridge University Press, 2012.

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 65 %

הרצאה 0 %

השתתפות 15 %

הגשת עבודה 0 %

הגשת תרגילים 0 %

הגשת דו"חות 0 %

פרויקט מחקר 0 %

בחנים 20 %

אחר 0 %

מידע נוסף / הערות:

מלבד יצירות בעלות היקף מצומצם ממילא, יצירות הספרות המוזכרות לעיל יוצגו בכיתה באמצעות קטעים מובחרים

כל הטקסטים הספרותיים שהם בגדר חובה מועמדים לרשות הנרשמים/ות לקורס בפורמאט pdf.